SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari

3-son (4- jild)
2024

ISSN: 2181-1342 (Online)
Сайт: https://scienceproblems.uz
DOI: 10.47390/SPR1342V4I3Y2024

SCIENCEPROBLEMS.UZ

ИЖТИМОИЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

№ 3 (4) - 2024

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

ТОШКЕНТ-2024

БОШ МУҲАРРИР:

Исанова Феруза Тулқиновна

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:

07.00.00-ТАРИХ ФАНЛАРИ:

Юлдашев Анвар Эргашевич – тарих фанлари доктори, сиёсий фанлар номзоди, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Мавланов Уктам Махмасабирович – тарих фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Хазраткулов Аброр – тарих фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети.

Турсунов Равшан Нормуратович – тарих фанлари доктори, Ўзбекистон Миллий Университети;

Холикулов Ахмаджон Боймахамматович – тарих фанлари доктори, Ўзбекистон Миллий Университети;

Габриэльян Софья Ивановна – тарих фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон Миллий Университети.

08.00.00-ИҚТИСОДИЁТ ФАНЛАРИ:

Карлибаева Рая Хожабаевна – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Насирходжаева Дилафруз Сабитхановна – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Остонокулов Азамат Абдукаримович – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент молия институти;

Арабов Нурали Уралович – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Худойқулов Садирдин Каримович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Азизов Шерзод Ўктамович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Божхона институти;

Хожаев Азизхон Саидалохонович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Фарғона политехника институти

Холов Актам Хатамович – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Шадиева Дилдора Хамидовна – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент в.б, Тошкент молия институти;

Шакаров Қулмат Аширович – иқтисодиёт фанлари номзоди, доцент, Тошкент ахборот технологиялари университети

09.00.00-ФАЛСАФА ФАНЛАРИ:

Ҳакимов Назар Ҳакимович – фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Яхшиликов Жўрабой – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Ғайбуллаев Отабек Мухаммадиевич – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат чет тиллар институти;

Саидова Камола Усканбаевна – фалсафа фанлари доктори, “Tashkent International University of Education” халқаро университети;

Ҳошимхонов Мўмин – фалсафа фанлари доктори, доцент, Жиззах педагогика институти;

Ўроқова Ойсулув Жамолиддиновна – фалсафа фанлари доктори, доцент, Андижон давлат тиббиёт институти, Ижтимоий-гуманитар фанлар кафедраси мудири;

Носирходжаева Гулнора Абдукаххаровна – фалсафа фанлари номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Турдиев Бехруз Собирович – фалсафа фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Бухоро давлат университети.

10.00.00-ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Ахмедов Ойбек Сапорбаевич – филология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Кўчимов Шухрат Норқизилович – филология фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳасанов Шавкат Аҳадович – филология фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Бахронова Дилрабо Келдиёровна – филология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Мирсанов Ғайбулло Қулмуродович – филология фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат чет тиллар институти;

Салахутдинова Мушарраф Исамутдиновна – филология фанлари номзоди, доцент, Самарқанд давлат университети;

Кучкаров Рахман Урманович – филология фанлари номзоди, доцент в/б, Тошкент давлат юридик университети;

Юнусов Мансур Абдуллаевич – филология фанлари номзоди, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Саидов Улугбек Арипович – филология фанлари номзоди, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси.

12.00.00-ЮРИДИК ФАНЛАР:

Ахмедшаева Мавлюда Ахатовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Мухитдинова Фирюза Абдурашидовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Эсанова Замира Нормуротовна – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган юрист, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳамроқулов Баҳодир Мамашарифович – юридик фанлар доктори, профессор в.б., Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети;

Зулфиқоров Шерзод Хуррамович – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Жамоат хавфсизлиги университети;

Хайитов Хушвақт Сапарбаевич – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Асадов Шавкат Ғайбуллаевич – юридик фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Утемуратов Махмут Ажимуратович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Сайдуллаев Шахзод Алиханович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳакимов Комил Бахтиярович – юридик фанлар доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Юсупов Сардорбек Баходирович – юридик фанлар доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Амиров Зафар Актамович – юридик фанлар бўйича фалсафа доктори (PhD), Ўзбекистон Республикаси Судьялар олий кенгаши ҳузуридаги Судьялар олий мактаби;

Жўраев Шерзод Юлдашевич – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Бабаджанов Атабек Давронбекович – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Раҳматов Элёр Жумабоевич - юридик фанлар номзоди, Тошкент давлат юридик университети;

13.00.00-ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ:

Хашимова Дильдархон Уринбоевна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ибрагимова Гулнора Хавазматовна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Закирова Феруза Махмудовна – педагогика фанлари доктори, Тошкент ахборот технологиялари университети ҳузуридаги педагогик кадрларни қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тармоқ маркази;

Каюмова Насиба Ашуровна – педагогика фанлари доктори, профессор, Қарши давлат университети;

Тайланова Шохида Зайниевна – педагогика фанлари доктори, доцент;

Жуманиёзова Муҳайё Тожиевна – педагогика фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Ибрахимов Санжар Урунбаевич – педагогика фанлари доктори, Иқтисодиёт ва педагогика университети;

Жавлиева Шахноза Баходировна – педагогика фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), Самарқанд давлат университети;

Бобомуротова Латофат Элмуродовна - педагогика фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), Самарқанд давлат университети.

19.00.00-ПСИХОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Каримова Васила Маманосировна – психология фанлари доктори, профессор, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Ҳайитов Ойбек Эшбоевич – Жисмоний тарбия ва спорт бўйича мутахассисларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш институти, психология фанлари доктори, профессор

Умарова Навбаҳор Шокировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети, Амалий психологияси кафедраси мудири;

Атабаева Наргис Батировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Шамшетова Анжим Карамаддиновна – психология фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Қодиров Обид Сафарович – психология фанлари доктори (PhD), Самарканд вилоят ИИБ Тиббиёт бўлими психологик хизмат бошлиғи.

Содиқова Шоҳида Мархабоевна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон халқаро ислом академияси.

22.00.00-СОЦИОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Латипова Нодира Мухтаржановна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири;

Сеитов Азамат Пўлатович – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети;

23.00.00-СИЁСИЙ ФАНЛАР

Назаров Насриддин Атақулович –сиёсий фанлар доктори, фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент архитектура қурилиш институти;

Бўтаев Усмонжон Хайруллаевич –сиёсий фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири.

ОАК Рўйхати

Мазкур журнал Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Олий аттестация комиссияси Раёсатининг 2022 йил 30 ноябрдаги 327/5-сон қарори билан тарих, иқтисодиёт, фалсафа, филология, юридик ва педагогика фанлари бўйича илмий даражалар бўйича диссертациялар асосий натижаларини чоп этиш тавсия этилган илмий нашрлар рўйхатига киритилган.

Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари” электрон журнали 2020 йил 6 август куни 1368-сонли гувоҳнома билан давлат рўйхатига олинган.

Муассис: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” масъулияти чекланган жамияти

Таҳририят манзили:

100070. Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-уй. Электрон манзил: scienceproblems.uz@gmail.com

Боғланиш учун телефонлар:

(99) 602-09-84 (telegram).

МУНДАРИЖА

07.00.00 – ТАРИХ ФАНЛАРИ

Hamroyev Asliddin Umed oʻgʻli
"GULSHANUL MULUK" ("SHOHLAR GULSHANI") ASARI – MANGʻITLAR HUKMRONLIGI DAVRI MUARRIXLIGI NAMUNASI 13-18

Bazarbayeva Shohsanam Muratovna
SIRDARYO VILOYATIDA VETERINARIYA SOHASIGA OID ISLOHOTLAR (XIX ASR OXIRI – XX ASR BOSHLARI) 19-23

Asadova Dilnoza Innatovna
OʻZBEKISTONDA RAQS SAN'ATI SOHASIDA KADLAR TAYYORLASH MASALASI TARIXI VA BUGUNI 24-28

Ҳайитов Умед Яҳёевич
ЎЗБЕКИСТОН ССР МУВАҚҚАТ ИНҚИЛОБИЙ ҚЎМИТАСИ (МАРКАЗИЙ РЕВКОМ)НИНГ ТАШКИЛ ТОПИШИ ВА ФАОЛИЯТИ 29-34

Омонова Сарвиноз Ориф қизи
ЎЗБЕКИСТОНДА СОВЕТ ДАВРИДА ЖИСМОНИЙ ТАРБИЯ ВА СПОРТНИНГ ҲОЛАТИ... 35-42

08.00.00 – ИҚТИСОДИЁТ ФАНЛАРИ

Алимханова Нигора Алимхановна
ТОВАР-МОДДИЙ ЗАХИРАЛАР АУДИТИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ 43-52

Mahmudova Dilafruz Hasanovna
KORPORATIV BOSHQARUVNING AYRIM NAZARIY JIHATLARI 53-60

Toxirov Akbarxon Toirxon o'g'li
SANOAT KORXONALARIDA IQTISODIY XAVFSIZLIKNING EKONOMETRIK MODELLASHTIRISH 61-69

Мехмоналиев Улугбек Эркинжон угли
СУЩНОСТЬ ОРГАНИЗАЦИИ СЛУЖБЫ ВНУТРЕННЕГО АУДИТА НА ПРЕДПРИЯТИЯХ . 70-75

Паязов Мурод Максудович
"ЎЗБЕКИСТОН ТЕМИР ЙЎЛЛАРИ" АЖДА ТРАНСФОРМАЦИЯЛАШ ЖАРАЁНЛАРИНИ АМАЛГА ОШИРИШ МЕТОДИКАСИ 76-86

Шадибекова Дилдор Абдурахмановна
ЛОГИСТИЧЕСКИЙ РЫНОК УЗБЕКИСТАНА И ПРОБЛЕМЫ ЕГО РАЗВИТИЯ 87-92

Malikova Dilrabo, Khudoiberdieva Maftunabonu
INNOVATIVE HR MANAGEMENT: NECESSITY AND METHODS OF APPLICATION 93-99

Мамажонова Одинахон Алишер қизи
КОРХОНАЛАР БОШҚАРУВИДА ИННОВАЦИЯЛАРДАН ФОЙДАЛАНИШ ЖАРАЁНЛАРИНИНГ РИВОЖЛАНИШ ТЕНДЕНЦИЯЛАРИ 100-106

Nozimov Eldor Anvarovich
ELEKTRON TIJORATNI RIVOJLANISHDA OʻZBEKISTON VA XORIJIY DAVLATLARNING OʻRNI 107-115

Буранова Жазира Эргаш қизи
ВЛИЯНИЕ ЦИФРОВИЗАЦИИ ЭКОНОМИКИ НА ИНКЛЮЗИВНЫЙ РОСТ ГОСУДАРСТВА 116-120

Худойназаров Фахритдин Хаитович
КИЧИК БИЗНЕС ВА ХУСУСИЙ ТАДБИРКОРЛИК ФАОЛИЯТИДА РАҚАМЛИ ТЕХНОЛОГИЯЛАРНИНГ ИҚТИСОДИЙ АҲАМИЯТИ 121-127

Бахтиёров Бобур Баходир ўғли
ТИЖОРАТ БАНКЛАРИ РЕСУРСЛАРИДАН ФОЙДАЛАНИШ ВА БАНК ЛИКВИДЛИЛИГИНИ БОШҚАРИШНИНГ МЕТОДОЛОГИК АСОСЛАРИ 128-136

Isomitdinova Gulbaxor Kurbonaliyevna
O‘ZBEKISTON SHAROITIDA INVESTITSIYA RISKLARINI BOSHQARISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH 137-145

Yuldashev Shadiyor Shuxrat o'g'li
OLIY TA'LIM O'QUV JARAYONLARIDA ZAMONAVIY VEB TEXNOLOGIYALARI INTEGRATSIYASI 146-150

Baxtiyorov Asrorbek Azizjon o‘g‘li
TIJORAT BANKINING KREDIT SIYOSATI ASOSLARI, UNING IQTISODIY MOHIYATI 151-159

Saidov Shohruh Mirzo
SOCIO-ECONOMIC ANALYSIS OF CONDITIONS OF DEVELOPMENT OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS 160-169

Kunduzova Kumrixon Ibragimovna
IQTISODIY RIVOJLANISHNING HOZIRGI BOSQICHIDA XO‘JALIK YURITUVCHI SUBYEKTLAR FAOLIYATIDAGI JORIY AKTIVLAR TUSHUNCHASI VA UNING O‘RNI 170-177

Inomjon Matkarimov
AGROKIMYO BIOKIMYO XIZMATLARI IJTIMOIY IQTISODIY SAMARADORLIGINI TA’MINLASHNING SWOT TAHLILI 178-183

09.00.00 – ФАЛСАФА ФАНЛАРИ

G‘aybullayev Otabek Mixammadiyevich
JAMIYATDA ESTETIK MADANIYAT RIVOJLANISHINING FALSAFIY ASOSLARI 184-189

Masharipova Gularam Kamilovna
MAHMUD IBN MUHAMMAD IBN UMAR AL-CHAG‘MINIYNING «AL-MULAXXAS FI-L-HAY’A» RISOLASINING NUSXALARI VA QOZIZODA RUMIYNING SHARHI 190-198

Абдуллаханова Гулбахор Саттаровна
ФИЛОСОФСКИЕ ВЗГЛЯДЫ ИБН СИНО И ИХ РОЛЬ В УКРЕПЛЕНИИ ДУХОВНО-ЦЕННОСТНЫХ ОСНОВ СОВРЕМЕННОГО РАЗВИТИЯ ЦИВИЛИЗАЦИИ 199-206

Urinov Xushnudjon Abdulomitovich
TA’LIM VA KASB-HUNAR ISLOHOTLARI GENEZISI: KASBIY FAOLIYAT VA MEHNATGA MUNOSABATNING TARIXIY SHAKLLANISHI 207-220

Азизқулов Акрам Абдурахмонович
ШАРҚШУНОС УИЛЬЯМ ЭРСКИН ТАДҚИҚОТЛАРИДА БОБУРИЙЛАР СУЛОЛАСИ ТАРИХИНИНГ ЁРИТИЛИШИ 221-227

Kenjayev Ulug‘bek Muratovich
BEFARQLIK HAQIDAGI FALSAFIY FIKRLAR RIVOJI 228-232

G‘aybullayeva Laylo Safarboyevna
MAHALLADA YOSHLAR SIYOSIY FAOLLIGINI OSHIRISHDA IJTIMOIY-FALSAFIY RIVOJLANISH MASALALARI 233-238

Xo'janova Tamara Jo'raevna
YOSHLAR MA'NAVIYATIGA TAHDID VA ULARDAN O'ZINI ONGLI HIMOYA QILISH KO'NIKMALARI 239-245

Jabborova Saodat Sattorovna
MA'NAVIY SALOHIYATNING IJTIMOIY TARAQQIYOT MANBAI SIFATIDA XUSUSIYATLARI 246-252

Xusanov G'olib Elmurodovich
O'ZBEK OILALARINING RIVOJLANISHIDA AXLOQIY TAFAKKUR MASALALARI 253-257

Агзамходжаева Шахноза Саидматмабовна
МУСУЛЬМАНСКОЕ БОГОСЛОВИЕ, СВЯЩЕННЫЙ КОРАН И ТВОРЧЕСТВО НАВОИ В КОНТЕКСТЕ ФИЛОСОФСКОЙ КОМПАРАТИВИСТИКИ 258-265

O'razov Bobir Baxtiyorovich
IJTIMOIY DAVLATNING NAZARIY VA METODOLOGIK ASOSLARI: VUJUDGA KELISH SHARTLARI, BELGILARI VA FUNKSIYALARI 266-270

Qunishev Ulug'bek Ulashevich
NEMIS KLASSIK FALSAFASIDA JAMIYAT RIVOJLANISHIGA TA'SIR ETUVCHI AXLOQIY VA ESTETIK OMILLAR 271-275

Турдибоев Бозор Худойбердиевич
ЦИВИЛИЗАЦИЯЛАР ТАРИХИЙ ЯХЛИТЛИК НАМОЁН БЎЛИШ ШАКЛЛАРИ СИФАТИДА 276-282

Kenjayeva Dilrabo Rominovna
MARKAZIY OSIYO MUTAFAKKIRLARI TA'LIMOTIDA O'ZLIKNI ANGLASH TUSHUNCHASI VA UNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI 283-287

Azamatova Gulrukh Islom qizi
SOCIOCULTURAL ASPECTS IN KARL POPPER'S PHILOSOPHY IN THE CONTEXT OF MODERN EDUCATION 288-293

Тошпулатова Ширин Мухиддиновна
ЭТИЧЕСКИЕ ОРИЕНТИРЫ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ГРАЖДАНСКОЙ СЛУЖБЫ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН 294-302

Yuldasheva Dilorom Yuldashevna
SCIENTIFIC ATTITUDE TO CONSCIOUSNESS AND ITS INFLUENCE ON THE FIELD OF EDUCATION 303-307

Bekchanov Xudoybergan O'rinivich, Yusupova Firuza Hajiboy qizi, Yulliyeva Sohiba Shuhrat qizi
MAKTABGACHA YOSHDAGI KATTA GURUH TARBIYALANUVCHILARDA IJTIMOIY VA KOMMUNIKATIV QOBILYATNING RIVOJLANISHI 308-314

10.00.00 – ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ

Ткебучава Ирина Георгиевна
ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ ФОРМИРОВАНИЯ КОММУНИКАТИВНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ СТУДЕНТОВ ПРИ ОБУЧЕНИИ ИНОСТРАННОМУ ЯЗЫКУ 315-320

Ikromxonova Firuza Ikromovna, Jazira Nursultanqizi
TIPOLOGIK TAHLIL - KOMPOZITSIYA VA JANR (TARIXIY ASARLAR MISOLIDA) 321-327

Ashurova Maftuna Asqar qizi
LINGUACULTURAL PECULIARITIES OF THE CONCEPT “HAPPINESS” IN ENGLISH AND UZBEK LANGUAGES 328-334

Mustafayeva Saodat Burxanovna
SALIM ASHUR SHE’RLARIDA LINGVOMADANIY BIRLIKLAR VOSITASIDA VOQELIKNI BADIIY TALQIN ETISH 335-340

Abdulxayeva Nodirabegim Ixtiyorjon qizi
DRAMATIK ASARLARNI TARJIMA QILISHDA LEKSIK-SEMANTIK, LINGVOKULTUROLOGIK MASALALAR 341-346

Xajiyeva Dilfuza Adambayevna
FOLKLOR VOSITALARINING ZAMONAVIY ADABIYOTDAGI O‘RNI VA O‘RGANILISHI 347-351

Jumanova Sevara Xolmurod qizi
KIYIM KECHAK NOMLARI TILNING BOYISH MANBAI SIFATIDA 352-356

Hojaliyev Ismail Tadjibayevich, Ismailova Sayyora Tolkinovna
MATN NAZARIYASINING SHAKLLANISHI 357-366

Abdullaev Ulmasbek Khairullayevich
LITERARY WORKS AS THE MOST IMPORTANT AND WELL-ACCLAIMED COMPONENTS OF THE CULTURAL HERITAGE OF THE NATION 367-370

Maxmudova Fotima Maqsud qizi
TYPES OF MEDIA TEXT LANGUAGE 371-375

Maxmudova Zuhra Maqsud qizi
BADIIY TARJIMANING TILSHUNOSLIKDAGI AHAMIYATI 376-380

Davronova Zulfiya Boboyevna
UZBEK- FRENCH RELATIONS AS A BINDING PART OF INTERNATIONAL CULTURAL AND HISTORICAL EXPERIENCE 381-386

Hakimova Dilrabo Yo‘ldoshovna
TERMINOLOGIYA SOHASINING TARIXI VA DOLZARB MUAMMOLARI XUSUSIDA 387-392

Мадрахимов Тулибай Абдукаримович
СЎЗЛАШУВ НУТҚИНИНГ ТИЛ ФУНКЦИОНАЛ ВАРИАНТЛАРИ ОРАСИДА ТУТГАН ЎРНИ 393-395

12.00.00 – ЮРИДИК ФАНЛАР

Ergashev Ikrom Abdurasulovich
SOLIQ INTIZOMINI BUZISH BILAN BOG‘LIQ HUQUQBUZARLIKLAR UCHUN JAVOBGARLIKNING AYRIM JIHATLARINING ILMIY-NAZARIY TAHLILI 396-402

Куатбек Гулнар Куатбековна
ВОПРОСЫ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ МЕЖДУНАРОДНЫХ СТАНДАРТОВ ТРАНСПАРЕНТНОСТИ ПРЕДСТАВИТЕЛЬНЫХ ОРГАНОВ МЕСТНОЙ ВЛАСТИ 403-409

Jurayev Dilmurot Mukhtarovich
ANALYSIS OF THE LEGISLATION OF THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN ON ALTERNATIVE RESOLUTION OF DISPUTES ARISING FROM ADMINISTRATIVE AND PUBLIC LEGAL RELATIONS 410-415

Mirakhmedova Fazilat Khokim kizi
CRIMES OF MANUFACTURING AND SELLING PHARMACEUTICALS IN A WAY TO DANGER THE LIVES AND HEALTH OF INDIVIDUALS (Evaluation of Türkiye and Uzbekistan legal system) 416-428

Касимов Нодиржон Содикжонович
ҚАСДДАН ОДАМ ЎЛДИРИШ ЖИНОЯТЛАРИНИНГ УМУМИЙ ВИКТИМОЛОГИК ПРОФИЛАКТИКАСИНИ ТАШКИЛ ЭТИШ 429-438

Кутыбаева Елизавета Дуйсенбаевна, Есенбаев Джанибек Таирович
ЭКОЛОГИК ТУСДАГИ ФАВҚУЛОДДА ВАЗИЯТЛАРДАН МУҲОФАЗА ҚИЛИШНИНГ ҲУҚУҚИЙ АСОСЛАРИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ 439-445

Джалилов Сардор Шавкатович
ҲУҚУҚ МАНБАЛАРИ ВА НОГИРОНЛИГИ БЎЛГАН ШАХСЛАРНИНГ ҲУҚУҚЛАРИНИ КОДИФИКАЦИЯ ҚИЛИШ ЖАРАЁНИ 446-453

13.00.00 – ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ

Mirzayev Qodir Toirovich
ZAMONAVIY XOR SAN'ATI TA'LIMINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI 454-458

Васильченко Ольга Анатольевна
ИСТОРИЯ И МЕТОДОЛОГИЯ РАЗВИТИЯ ВОКАЛЬНО-ХОРОВОГО ИСКУССТВА В УЗБЕКИСТАНЕ 459-463

Эрназаров Алишер Эргашевич, Бекмурадов Зариф Хуррамович
ЎҚУВ МАШҒУЛОТЛАРИНИНГ МОДУЛЛИ ВА ЛОЙИҲАЛАШТИРИЛГАН ТУРЛАРИ ҲАМДА АХБОРОТ ТЕХНОЛОГИЯЛАРИДАН ФОЙДАЛАНИШ 464-470

Mattiyeva Feruza Begmatdulobovna
TARJIMONLIK MALAKASINI SHAKLLANTIRISHNING PSIXOLINGVISTIK VA DIDAKTIK XUSUSIYATLARI 471-477

Jurayev Bobomurod Tojiyevich
ABU ALI IBN SINO QARASHLARIDA TA’LIM-TARBIYA MASALALARI 478-482

Umurova Ma’rifat Yoshiyevna
XALQ QO’SHIQLARI VATANPARVARLIK TUYG'USINI RIVOJLANTIRISH VOSITASI SIFATIDA 483-486

Raxmanova Dildora Abdulxamid qizi
INGLIZ TILIDA AKADEMIK YOZUV TUSHUNCHASI VA UNING TALABALAR ILMIY FAOILIYATIDAGI AHAMIYATI 487-492

Rajabiy Aziz Xasanovich
VOKAL ARTISTI FAOLIYATIDA SAHNA MAHORATINING O'RNI 493-497

Omanov Rashid Sherqobilovich
O‘QUVCHILARDA EKOLOGIK TAFAKKURNI SHAKLLANTIRISH JARAYONLARINI TO‘G‘RI TASHKIL ETISH 498-501

Салимов Акром Хайитович
БЎЛАЖАК ЎҚИТУВЧИЛАРДА ОИЛА, МАҲАЛЛА ВА МАКТАБ ҲАМКОРЛИГИНИ АМАЛГА ОШИРИШНИНГ АФЗАЛЛИКЛАРИ 502-507

Mamatmurodov Sharofjon Khudoyarovich
TA’LIM SIFATINI OSHIRISHDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALARNING O‘RNI 508-514

Ли Екатерина Владимировна
СИНЕРГЕТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ИННОВАЦИЙ И ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ 515-523

Ахмедова Нафиса Исаходжаевна, Азаматов Абдулло Исахўжа ўғли, Лутфуллина Румия Анваровна
ЁШ ТЕННИСЧИЛАРНИНГ ЖИСМОНИЙ ТАЙЁРГАРЛИГИНИ РИВОЖЛАНТИРИШДА ҲАРАКАТЛИ ЎЙИНЛАРНИНГ АҲАМИЯТИ 524-533

Очилова Мехрибон Суратовна, Хамроева Феруза Асроровна
АНАЛИЗ СОВРЕМЕННЫХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ПЛАТФОРМ И ИХ КЛАССИФИКАЦИЯ 534-541

Amonov Mirjon Namozovich
IJTIMOIY PEDAGOGIK FAOLIYAT VA UNING ASOSIY FUNKSIYALARI 542-547

Sharipov Habibullo Abduqahhorovich
TALABALARNING IJODKORLIGINI RIVOJLANTIRISHDA MUSTAQIL TA’LIMNING O’RNI VA AHAMIYATI 548-552

Yaxiyaxonova Muxiba Maxtudjonovna
RAQAMLI TA’LIM MUHITIDA BOSHLANG‘ICH SINF O‘QUVCHILARINING IT SAVODXONLIGINI OSHIRISH METODIKASINI TAKOMILLASHTIRISH 553-560

Xakimova Gulshan Abduxalilovna
JISMONIY TARBIYA VOSITALARI ORQALI YOSH BOLALARNI SIFATLARINI TARBIYALASH 561-565

Nazarov Rustam Irkinovich
TECHNOLOGY FOR DEVELOPING COMMUNICATIVE COMPETENCE OF STUDENTS IN HIGHER TECHNICAL EDUCATION FIELDS (IN THE EXAMPLE OF ENGLISH LANGUAGE) 566-570

Muqimova Fotima Abduqaxor qizi, Muqimova Zuxra Abduqahor qizi
CHIZMACHILIK DARSLARIDA O‘QUVCHILARNING GRAFIK SAVODXONLIGINI RIVOJLANTIRISHDA O‘YINLI TEXNOLOGIYALADAN FOYDALANISHNING AFZALLIKLARI 571-576

Sulaymanova Dildora Nazarovna, Giyasova Shaxnoza Abdurafikovna
BO‘LAJAK O‘QITUVCHILARNING KREATIV TAFAKKURINI LOYIHAGA ASOSLANGAN O‘QITISH VOSITASIDA RIVOJLANTIRISH MODELI 577-585

Usmonova Matluba Nosirovna
O‘QUVCHILARDA MILLIY VA UMUMINSONIY QADRIYATLARNI TARBIYALASH METODIKASINING KREATIV PEDAGOGIK YONDASHUVI 586-590

Ustaev Abdurazzoq Qurbonovich
MILLIY KURASH SPORT TURINING FUNKSIYALARI VA MAQSADGA ERISHISHDAGI VOSITALARI 591-596

Shoimqulova Nigina Xolmurodovna, Yadigarova Sitora Bahromovna
ADDRESSING CHALLENGES IN TEACHING ENGLISH IN CENTRAL ASIAN COUNTRIES: A SCHOLARLY EXAMINATION 597-603

Yeshanov Marat Urazaliyevich
INGLIZ TILINI O’QITISHDA BO’LAJAK CHET TILI O’QITUVCHILARINING KOMMUNIKATIV KOMPETENSIYASINI TAKOMILLASHTIRISHDA PRAGMATIKANING AHAMIYATI LANGUAGE) 604-616

Tursunova Shahnoza Bekchanovna
JAMOATCHILIK FIKRINI SHAKLLANTIRISHDA JAMOATCHILIK BILAN ALOQALARNING O'RNATISH 617-622

Atoyeva Gulshoda Rabimovna
OILADAGI ZO’RAVONLIKNING O’SMIR XULQIGA PSIXOLOGIK TA’SIRI 623-628

Musinova Ruxshona Yunusovna, Qurbonova Aziza Davlat qizi
JABRLANUVCHI SINDROMI, UNING ASOSIY SABABLARI VA BELGILARI 629-635

Jamolova Mokhigul Bakhtiorovna
METHODS OF DEVELOPING THE CRITICAL THINKING ABILITY OF PRIMARY CLASS STUDENTS THROUGH FAIRY TALES 636-641

SCIENCE PROBLEMS.UZ

Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари. -№ 3 (4) - 2024
ISSN: 2181-1342 (Online)
https://scienceproblems.uz

Xajiyeva Dilfuza Adambayevna
Urganch davlat pedagogika instituti
“Boshlang’ich ta’lim metodikasi” kafedrasi dotsenti
dkhajieva@mail.ru

FOLKLOR VOSITALARINING ZAMONAVIY ADABIYOTDAGI O‘RNI VA O‘RGANILISHI

Annotatsiya. Ushbu maqolada zamonaviy o‘zbek adabiyotida folklor vositalarining o‘rni va qo‘llanishini adabiyotshunos olimlar tomonidan o‘rganilisi to‘g‘risida fikr yuritildi. Bu katta masala bo‘lgani sababli ayrim tadqiqotlarni tahlilga tortdik.

Kalit so‘zlar: folklor, yoma adabiyot, janr, asar, maqol, komediya, adabiyot, o‘rganmoq.

Khajieva Dilfuza Adambaevna
Associate Professor of the "Methodology of Primary Education"
department of Urganch State Pedagogical Institute

IN PARTICULAR, THE PLACE AND STUDY OF FOLK INSTRUMENTS IN MODERN LITERATURE

Abstract. In this article, literary scholars have studied the place and use of folklore in modern Uzbek literature. Since this is a big problem, some studies were analyzed .

Key words: folklore, local literature, genre, work, proverb, comedy, literature, research.

Хажиева Дилфуза Адамбаевна
Доцент кафедры «Методики начального образования»
Ургенчского государственного педагогического института

В ЧАСТНОСТИ, МЕСТО И ИЗУЧЕНИЕ ФОЛЬКЛОРНЫХ ИНСТРУМЕНТОВ В СОВРЕМЕННОЙ ЛИТЕРАТУРЕ

Аннотация. В данной статье учеными-литературоведами изучено место и использование фольклорных средств в современной узбекской литературе. Поскольку это большая проблема, некоторые исследования были проанализированы.

Ключевые слова: фольклор, местная литература, жанр, произведение, пословица, комедия, литература, исследование.

DOI: https://doi.org/10.47390/SPR1342V4SI1Y2024N47

Kirish. Jahon adabiyoti taraqqiyotida folklor namunalarining o‘rni beqiyosdir. Har bir millat adabiyotining turli taraqqiyot bosqichlarida folklordan foydalanish o‘ziga xoslik kasb etgan. Bu tabiiy hol. Zero, folklor yozma adabiyotning shakllanishida asos vazifasini o‘taydi deyish mumkin. Yozma adabiyotning folklordan foydalanishi, uning ta’sirida asar yaratishi folklorizmdir. O‘zbek folklorizmlari faqat bizning adabiyotda yuzaga keladi, deb o‘ylash

masalani torroq tushunishga olib keladi. Boshqa xalqlar adiblari xalqimiz tarixi, hayoti bilan bogʻliq asar yaratar ekan, oʻzbek folkloridan foydalanib, folklorizmni yuzaga keltirishi ham mumkin. Adabiyotshunosligimizning bu jihatga ham e'tibor berib ulgurgani e'tirofga loyiqdir.[2]

Adabiyotlar tahlili. Yozma adabiyotga folklorning ta'siri masalalari adabiyotshunosligimizda ilmiy-nazariy jihatdan tahlil etilgan. Bir qator ilmiy-tadqiqot ishlari amalga oshirilgan. N.Mallayev, Gʻ.Jalolov, O.Nosirov, O.Sobirov, Gʻ.Moʻminov, O.Safarov, I.Yarmatov, L.Sharipova, N.Karimov, U.Hamdam kabi olimlarimiz yozma adabiyotning taraqqiyotida folklorning oʻrni va ahamiyati toʻgʻrisida ilmiy izlanishlar olib borishgan. Ularning ilmiy izlanishlari natijasidagi xulosalari, badiiy adabiyotimizning gʻoyaviy-badiiy taraqqiyotida muhim oʻrin egallaydi. Zero, ilmiy-tadqiqotlarda oʻzbek adabiyotining tarixi, XX asrdagi oʻzbek adabiyoti, zamonaviy oʻzbek adabiyotiga doir oʻrganishlar, qiyosiy-tahliliy qarashlar, xulosalar jamlangan.

Metod ва metodologiya. Maqolada qiyosiy-tahliliy metoddan foydalanildi.

Maqolada tadqiq etilayotgan mavzuni yoritishda Oʻzbekiston Respublikasi Prezidentining nutqlari, qaror va farmonlari metodologik asos boʻlib xizmat qiladi.

Natijalar. Kuzatishlarimizga asosan, yozma adabiyotda folklorizmlardan foydalanish orqali quyidagi yoʻnalishlar yuzaga kelganligini e'tirof etish lozim:

– folklorning kichik janrlari – maqol, matal, topishmoqdan samarali foydalanish;

– afsona janrini adabiylashtirish va uning tarkibiga folklorning ayrim janrlari, obrazlarini sintezlashtirish;

– folklorga xos yumordan foydalanib, latifa janrida she'riy yoʻlda ijod qilish va yangi sevimli qahramonlarning paydo boʻlishi;

– ertak janriga xos mualliflik asarlarini yaratish va unda zamonaviy muammolarni tasvirlash.

Umuman, yozma adabiyotda folklorizmlardan foydalanishning bir qancha yoʻnalishlari paydo boʻldi va badiiy puxta asarlar yaratilishiga zamin tayyorlandi.

Muhokama. Eng qadimgi folklor namunalari yozuv yuzaga kelmasdan ancha oldin paydo boʻlgan va yozma adabiyotning tashkil topishiga muhim hissa qoʻshgan. Ular asl holida bizgacha yetib kelmagan yoki yetib kelganlari ham ogʻizdan ogʻizga, avloddan avlodga oʻtish jarayonida ijodiy ishlangan. Oʻrta Osiyo xalqlarining eng qadimgi folklor namunalari ba'zi tarixiy yodgorliklar, yodnomalar, ilmiy asarlardagina saqlanib qolgan. Ular miflar, jangnoma koʻrinishdagi afsonalar, qahramonlik va pahlavonlik eposlari, qoʻshiqlardan va maqollardan tashkil topgan. Oʻrta Osiyoda VI asrdan XX asrgacha boʻlgan davr ijtimoiy-iqtisodiy jihatdan murakkab tarzda kechgan davr boʻldi. Bu davr oʻzbek xalqining oʻtroq dehqonchilik bilan koʻchmanchilik hayoti tartiblarini uzoq vaqt yonma-yon yashab kelgan davr hisoblanadi. Oʻzbek xalqining bu davrdagi boy va rang-barang ogʻzaki ijodi namunalariga nazar tashlar ekanmiz, ularda ijtimoiy-siyosiy jarayonlar, qadimiy tasavvurlarning va qarashlarning izlari oʻz ifodasini topganligini koʻramiz. Chunki ijtimoiy taraqqiyotga uzviy bogʻliq boʻlgan folklor asarlari oʻziga xos xususiyatlariga koʻra, xalqning hayotidagi tarixiy oʻzgarishlar bilan oʻzgara borgan, ularda bir necha davrlar oʻz izini qoldirgan. Folklor asarlariga xos bunday oʻzgaruvchanlik va koʻp qatlamlilik ularning koʻpgina namunalarini ayrim olingan davrlar bilan bogʻlab tekshirishni qiyinlashtiradi. Shuning uchun ham u yoki bu janrlarning muayyan davrdagi holati va taraqqiyoti haqidagi mulohazalar koʻpgina hollarda taxminiy boʻladi, albatta.

Hozircha mavjud tekshirishlarga suyanib turib, shuni aytish mumkinki, eng qadimgi davrlarda ko‘pchilik xalqlarda miflar, urug‘, qabilalar haqidagi rivoyatlar, aytimlar, urf-odat, mavsum va marosim, mehnat qo‘shiqlari keng tarqalgan. Ilk davlatlarning shakllanish davrida qahramonlik dostonlari yaratilgan, keyinroq epik, lirik va tarixiy qo‘shiqlar, og‘zaki drama paydo bo‘lgan.

Jahon adabiyotshunosligi XX asrning ikkinchi yarmida yozma adabiyotning folklordan foydalanishini, ta’sirlanishini folklorizm deb belgiladi va bu jarayonni XX asrning 60-yillaridan boshlab rus, o‘zbek, ozar, tojik, ukrain kabi xalqlar adabiyoti misolida tadqiq qila boshladi.[1] O‘zbek adabiyotshunosligida yozma adabiyot va folklorning o‘zaro munosabatlarini monografik tarzda o‘rganish XX asrning 60–70-yillarida birmuncha kuchaydi.

XX asrning ikkinchi yarmi o‘zbek she’riyati o‘z badiiyatini yuksaltirish uchun dunyo adabiyoti yutuqlari, jumladan, folklordan ham unumli foydalandi.

Xalqimiz badiiy salohiyatining asrlar davomidagi izchil taraqqiyoti natijasida xilma-xil janrlardan iborat og‘zaki badiiy ijod durdonalari yaratilgan. Binobarin, o‘zbek xalq ijodiyoti ajdodlarimizning ko‘p asrlik badiiy tafakkur durdonalarini o‘zida mujassamlashtirgan bebaho milliy qadriyatlarimizdan biridir. Folklorshunoslik esa asrlar davomida yaratilib, rivojlanib kelgan xalq og‘zaki badiiy ijodi asarlarini to‘plash, folklor asarlarini arxivlashtirish, uning eng yaxshi namunalarini nashr etish, ilmiy o‘rganish va ommalashtirish bilan shug‘ullanadi.

Adabiyot va folklor, ayniqsa, lirikadagi obrazlar bilan bog‘liq tadqiqotlar folklor asarlari shoir estetik idealini boyitishda muhim manba sanalishini e’tirof etgan aksariyat adabiyotshunos va folklorshunoslar yozma adabiyot va xalq og‘zaki ijodining o‘zaro munosabati xususida maxsus ilmiy tadqiqot ishlarini amalga oshirdilar, risola va monografiyalar chop ettirdilar.[3]

Xalq ijodiyotida epos o‘zining monumentalligi, murakkab kompozitsiyaga ega bo‘lishi, voqealarning ko‘p qirraliligi bilan alohida ajralib turadi.

Yaratilgan tadqiqotlarda folklor an’analari va motivlaridan foydalanishning o‘ziga xos xususiyatlari, ijodkorlarning folklordan ta’sirlanishi va undan ijodiy foydalanishdagi mahorati, folklorning adabiy jarayonga, yangi oraliq shakllarning yaratilishiga ta’siri, badiiy asarda syujetning folkloriy asoslari singari qator ilmiy muammolar tekshirildi.[4]

Yozma adabiyotga folklorning ta’siri masalalari yuzasidan adabiyotshunos olimlar bir qator ilmiy izlanishlar olib borgan. N.Mallayev Navoiy ijodiga xalq ijodiyotining ta’siri to‘g‘risida batafsil tahliliy mulohaza yuritgan va ilmiy asoslangan xulosalarga kelgan. Adabiyotshunos olimning quyidagi tahlillariga e’tiborni qarataylik:

“Professor A.Sa’diy Alisher Navoiyning xalq ijodiyotiga muhabbati, undan bahramand bo‘lganini ta’kidlash bilan birga “Alisher Navoiy o‘zining o‘tkir qalami bilan xalq og‘zaki ijodiyotini – folklorni boyitdi”, – deb Navoiyning folklorga ta’siri masalasiga e’tiborni jalb etadi. Maqola muallifi Navoiyning “Muhokamat ul-lug‘atayn”, “Majolis un-nafois” va xususan, “Mezon ul-avzon”da xalq ijodiyoti masalalarini yoritgani, ...mashhur “Xamsa” asariga kirgan dostonlaridagi xayoliy hikoyalar, afsonalar, dev va ajdaholar bilan pahlavonlarning olishuvi kabi momentlarning tasviri Navoiyning xalq og‘zaki ijodiyotiga katta ahamiyat berganini ko‘rsatadi”, – deya A.Sa’diyning Navoiy va xalq og‘zaki ijodi masalalariga munosabatini keltirish bilan birga adabiyotshunos olim o‘z tahlillarini keltirib o‘tadi:

“Alisher Navoiy va xalq ijodiyoti bahsi 40-yillarda ikki xususiy masala: Navoiy haqidagi hikoya va latifalar hamda “Farhod va Shirin”ning xalq varianti masalasini qamrab oladi”.[4]

Folklorning yozma adabiyotga taʼsiri masalasi toʻgʻrisida fikr yuritar ekanmiz, N.Mallayevning “Alisher Navoiy va xalq ijodiyoti” kitobini oʻrganish muhim deb hisoblaymiz. Zero, bu kitobda N.Mallayev Navoiy ijodiga xalq ogʻzaki ijodiyoti taʼsiri toʻgʻrisida nafaqat oʻzbek olimlari, balki jahon adabiyotshunos olimlarining oʻrganishlari va tadqiqotlarini ham keltiradiki, bu bevosita folklor va yozma adabiyotni tahlil etishni istagan tadqiqotchiga oʻziga xos darslik vazifasini oʻtashi tabiiy.

Izlanishlarimiz natijasida shu narsa aniq boʻldiki, xalq ogʻzaki ijodi namunalari mumtoz adabiyot vakillari ijodida ham oʻziga xos ahamiyat kasb etgan. Shoirlar xalq ijodiyoti namunalaridan foydalanish, ularni tahlil qilish bilan birga qaysidir maʼnoda folklorning rivojlanishiga ham taʼsir oʻtkazgan.

Jumladan, M.Qoshgʻariyning “Devonu lugʻotit-turk” asarida xalq qoʻshiqlari, maqollari tahlilga tortiladi va ulardan namunalar keltiriladi.

Folklorizmlarning adabiy tur va janrlar taraqqiyotidagi oʻrnini oʻrganishga bagʻishlangan ilmiy-tadqiqot ishlari olib borildi. Jumladan, I.Yarmatov[5], M.Narziqulova[6] va L.Sharipova[7] larning ilmiy-tadqiqot ishlari bevosita ayni shu masalalarga bagʻishlangan. Biroq folklor har bir davrda har bir ijodkorga turlicha taʼsir koʻrsatadi. Toʻgʻrirogʻi, har bir ijodkor folklor anʼanalaridan oʻz mahorati doirasida foydalanadi. Bu esa oʻz navbatida folklorning yozma adabiyotga taʼsirini davr nuqtayi nazaridan tadqiq etish lozimligini taqozo etadi. Bugungacha oʻzbek adabiyotining oʻziga xos jihatlari, ijtimoiy taraqqiyotning adabiyotga taʼsiri, janr, mavzu, syujetning davrlararo oʻzgarishi, shoirlar ijodida folklor anʼanalarining ifodalanishi borasida oʻnlab doktorlik va nomzodlik ishlari amalga oshirilgan.[11]

Zamonaviy oʻzbek adabiyotiga folklorning taʼsiri masalalari toʻgʻrisida M.Qoʻchqorova oʻzining “Komediyaning gʻoyaviy-badiiy xususiyatlari” nomli maqolasida Abdulla Qahhor asarlariga folklorning taʼsiri xususida mulohaza yuritadi. A.Qahhorning “Nurli choʻqqilar” hikoyasidagi egizak qizlar obrazi haqida fikr yuritib, adabiyotshunos quyidagicha munosabat bildiradi:

“Bitta salbiy va bitta ijobiy qahramon yaratish uslubi aslida, xalq ogʻzaki ijodida uchraydigan motivlardan biridir. Masalan, mashhur oʻzbek xalq ertagi “Zumrad va Qimmat”da ham xuddi shunday badiiy detallashtirish kuzatiladi. …Abdulla Qahhor “Nurli choʻqqilar” hikoyasida folklor motivlaridan unumli foydalana bilgan”.[8]

Oʻz navbatida adabiyotshunos L.Sharipova oʻzining “XX asrning ikkinchi yarmi oʻzbek sheʼriyati badiiy taraqqiyotida folklor” nomli doktorlik dissertatsiyasi avtoreferatida yozma adabiyotga folklorning taʼsiri masalalarini atroflicha oʻrganadi. [10]

Xulosa. Folklor janrlari yozma adabiyot namunalarining xalqchilligini taʼminlashga xizmat qildi, natijada, yozma adabiyotni anglash uchun kitobxonning folklorni oʻrganishga ehtiyoji orta bordi. Folklorga xos ohang, obraz, badiiy tasvir vositalari, syujet yozma adabiyotning ilk davridan hozirgacha ijodkorlarni ilhomlantira oldi.[9]

Shoir va yozuvchilar ijodida folklordagi anʼanaviy “roviylar rivoyat qilishicha…” kabi boshlanishning qoʻllanish holati voqeani roviy istaganidek bayon etishiga olib keldi. Shuningdek, folklorga xos yumor yozma adabiyotda yangi janrlar paydo boʻlishiga sabab boʻldi.

Adabiyotlar/Литература/ References:

1. Азадовский М.К. Статьи о литературе и фольклоре. – М., –Л.: Гослитиздат, 1960. – С. 547; Емельянов Л.И. К вопросу о фольклоризме древней русской литературы / Русский фольклор. Том VII. – Л., 1962; Выходцев П.С. На стихе двух художественных культур (Проблема фольклоризма в литературе) / Русский фольклор. Том XIX. – Л., 1979. – С. 3–31; Горелов А.А. К истолкованию понятия "фольклоризм литературы" / Русский фольклор. Том XIX. – Л., 1979. – С. 31-49; Дальгат У.Б. Литература и фольклор. – М.: Наука, 1981. – 303 с.
2. Egamqulov B. Sharq mavzuida yaratilgan rus nasrida oʻzbek folklorizmlari // Oʻzbek tili va adabiyoti, 1990. – №6. – Б. 46-49.
3. Рустамов Э.Р. Узбекская поэзия в первой половине XV века – М.; изд. Воет Лит.; 1963;
4. Mallayev N. Alisher Navoiy va xalq ijodiyoti. – Toshkent: Gʻ.Gʻulom nomidagi NMIU, 2015. – 432 b.;
5. Ярматов И. Типология фольклоризмов в современной узбекской литературе (60-е и начало 80-х годов): Автореф.дисс...канд.филол.наук. – Ташкент, 1985
6. Narziqulova M. "Sab'ai sayyor" dostonida folklorizmlar va oʻzbek folklorizmidagi Bahrom syujetining talqini: Filol.fan.nomz...diss.avtoref. – Toshkent, 2006;
7. Sharipova L. XX asrning 70–80-yillari oʻzbek she'riyatida folklorizmlar: Filol.fan.nomz... diss. avtoref. – Toshkent, 2008.
8. Qoʻchqorova M. Komediyaning gʻoyaviy-badiiy xususiyatlari//XX asr Oʻzbek adabiyoti masalalari//Oʻzbekiston Respublikasi Davlat mukofoti sohibi, Oʻzbekiston Respublikasi fan arbobi, filologiya fanlari doktori, professor N.F. Karimov tavalludining 80 yilligiga bagʻishlangan ilmiy maqolalar toʻplami. – T.:"Fan". 2012. – B.195
9. Xajiyeva D. Erkin Vohidov she'riyatida xalq maqollarining qoʻllanilishi xususida ba'zi mulohazalar. Xorazm Ma'mun akademiyasi axborotnomasi. 2022.№1, Б. 258-261.
10. Xajiyeva D. Erkin Vohidovning "Donishqishloq latifalari" turkum she'rlarida latifalardan foydalanish mahorati. Xorazm Ma'mun akademiyasi axborotnomasi. 2021.№10. Б. 420-423.
11. Xajiyeva D. Erkin Vokhidov's skills of using anecdotes in his series of poems "The anecdotes of Donish-kishlak". Academic research in educational sciences scientific journal. VOLUME 3, ISSUE 5, MAY, 2022. P. 673-680.

ISSN: 2181-1342 (Online)
Сайт: https://scienceproblems.uz
DOI: 10.47390/SPR1342V4I3Y2024

SCIENCEPROBLEMS.UZ

ИЖТИМОИЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

№ 3 (4) – 2024

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари" электрон журнали 2020 йил 6 август куни 1368-сонли гувоҳнома билан давлат рўйхатига олинган.

Муассис: "SCIENCEPROBLEMS TEAM" масъулияти чекланган жамияти

Таҳририят манзили:

100070. Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-уй. Электрон манзил: scienceproblems.uz@gmail.com

Боғланиш учун телефонлар:

(99) 602-09-84 (telegram).